

Aneta Kamińska
Akademia Ignatianum

Integracja w edukacji wczesnoszkolnej

Recenzja książki:
Ewa Smak, Stanisława Włoch,
Ku integralności edukacji wczesnoszkolnej,
Uniwersytet Opolski,
Opole 2011

Ku integralności edukacji wczesnoszkolnej jest pracą zbiorową pracowników naukowo-dydaktycznych Uniwersytetu Opolskiego pod redakcją E. Smak i S. Włoch. Pozycja ta jest dedykowana nieżyjącej już Pani Profesor dr hab. Jadwidze Hanisz. Dołączone są podziękowania za ogromny wkład w rozwój tamtejszego uniwersytetu oraz nieustającą inspirację dla innych pracowników. Pierwszy rozdział zawiera zarówno wykład, jak i biografię J. Hanisz, z której czytelnik dowiaduje się o licznych osiągnięciach naukowych, dydaktycznych, a także społecznych. Pani profesor jest uznana przez swoich współpracowników i przyjaciół za osobę o wszechstronnej wiedzy, cechującą się również prospołeczną, przyjazną postawą w stosunku do innych ludzi.

W drugim rozdziale charakteryzowane są zmiany w systemie oświaty, przede wszystkim na szczeblu edukacji wczesnoszkolnej w Polsce i na Słowacji. Dzięki zawartym tu informacjom czytelnik może dokonać częściowej analizy porównawczej obydwu systemów i wyciągnąć stosowne wnioski. Jednakże treści tej części nie stanowią oryginalnego opracowania problemu zmian edukacyjnych. Podobną ich charakterystykę odnajdujemy w wielu innych dziełach związanych z tematem integralności edukacji wczesnoszkolnej.

Kolejny rozdział jest poświęcony psychodynamicznym aspektom edukacji ze szczególnym zwróceniem uwagi na edukację wczesnoszkolną. Zawiera on takie podrozdziały, jak m.in. „Przeżywanie jako czynnik intensyfikujący proces edukacji”. Autorka tego opracowania za W. Okoniem wysoko ceni uczenie się przez przeżywanie jako strategię przeciwdziałania jednostronnemu intelektualizmowi działań edukacyjnych. Podkreśla ona wagę właściwego klimatu emocjonalnego, „wykreowanego przez osobę prowadzącą proces kształcenia, twierdząc, iż znacząco ułatwia łączenie treści poznawczych ze sferą emocjonalną uczniów, a pozytywny kontekst emocjonalny sprzyja wydobywaniu różnorodnych wartości, które są uwikłane w realizowane treści” (G. Kapica, 2011, s. 72). Natomiast podrozdział: „Motywy uczenia się dzieci na etapie wczesnoszkolnym” ukazuje koncepcje motywacji: behawioralną, kognitywistyczną i humanistyczną, a także nawiązuje do wybranych wątków psychologii rozwojowej podkreślając potrzebę „samomotywowania się” (rozumianej przez autorkę jako motywacja wewnętrzna), dzieci do nauki szkolnej.

Rozdział czwarty: „Dydaktyczne podstawy edukacji wczesnoszkolnej” to dwa opracowania: „W poszukiwaniu edukacji rozwijającej myślenie ucznia” oraz „Podręcznik w procesie samokształcenia młodszych uczniów w opiniach nauczycieli”. W pierwszym z nich S. Włoch przedstawia takie postawy nauczycieli i metody dydaktyczne, które służą kreatywnemu myśleniu dzieci. Ich użycie uzasadnia faktem, że dzisiejsza edukacja, w tym wczesnoszkolna nie polega na zdobywaniu i pamięciowym opanowywaniu wiedzy: „uczniowie muszą nauczyć się m.in. dokonywania wyboru informacji, umieć nadać im strukturę i podejmować decyzję” (S. Włoch, 2011, s. 152). Autorka nawiązuje do myśli L. Wygotskiego, K. Denka, A. Malcher i innych, którzy to uważają dziecko za aktywnego i dynamicznego odkrywcę rzeczywistości.

Rozdział kolejny stanowi analizę kondycji twórczości i sztuki w edukacji wczesnoszkolnej. Jest to temat częstokroć marginalizowany w badaniach i publikacjach naukowych, gdyż na plan pierwszy wysuwa się często edukacja polonistyczna, matematyczna i przyrodnicza, to właśnie te obszary wiedzy są szerzej charakteryzowane w literaturze przedmiotu, zarówno pod względem teoretycznym, jak i metodologicznym. Dlatego też rozdział ten stanowi ważną i interesującą część całości niniejszego opracowania. Warto, aby czytelnik bardziej szczegółowo się z nią zapoznał.

Pomimo iż niniejsza publikacja jest zbiorem artykułów napisanych przez wielu autorów, jej język jest ujednolicony pod względem stylistycznym i terminologicznym. Praca jest przeznaczona przede wszystkim dla osób zajmujących się edukacją wczesnoszkolną. Cenne jest, że wymiar integralności jest przedstawiony wieloaspektowo ze strony polityki oświa-

towej, dydaktyki, a także psychologii. Wartościowe są również wskazówki merytoryczne dotyczące edukacji matematycznej (w ostatnim rozdziale), a także te związane z obszarem twórczości i sztuki dziecięcej. Niniejsze opracowanie posłuży do głębszego zrozumienia integralności edukacji wczesnoszkolnej, która nie jest oczywista, a przeciwnie, wymaga wielu objaśnień i praktycznych wskazówek.